

Factsheet

Syrische vluchtelingen

De burgeroorlog die tot op de dag van vandaag in Syrië gaande is, komt voort uit een vreedzame burgeropstand tegen het regime van Bashar al-Assad in 2011. Sindsdien zijn er al meer dan 400.000 doden gevallen. In de burgeroorlog strijden het regime en meerdere oppositiegroeperingen, waaronder Islamitische Staat (IS) om de macht. (VluchtelingenWerk Nederland, 2017).

Van AZC naar de gemeente...

Syrische vluchtelingen krijgen vrij snel een verblijfsvergunning asiel en moeten vanuit het asielzoekerscentrum een plaats in een gemeente toegewezen krijgen. In principe vindt in het AZC een standaard medische screening plaats. Kinderen krijgen een verpleegkundige intake en een medisch onderzoek in het kader van de Jeugdgezondheidszorg aangeboden. De jeugdverpleegkundige en jeugdarts volgen de fysieke, sociale, psychische en cognitieve ontwikkeling. Het Rijksvaccinatieprogramma wordt zo nodig opgestart. Als er sprake is van gezondheidsrisico's en (dreigende) stoornissen in de ontwikkeling, schakelt de verpleegkundige of arts de juiste ondersteuning en zorg in. Van hervestigde vluchtelingen is vaak medische informatie beschikbaar via IOM of UNHCR. De gezondheid van vluchtelingen wordt sterk beïnvloed door de leefomstandigheden in het AZC waar de mogelijkheden tot participatie (school, werk, sport, etc.) en financiële middelen beperkt zijn.

Het zorggebruik neemt bij vluchtelingen in het algemeen toe wanneer zij in een gemeente komen wonen en directe toegang hebben tot de reguliere zorg (huisarts) (Lamkaddem et al., 2013). Zij maken echter weinig gebruik van voorzieningen als het ziekenhuis, specialisten, thuiszorg en tandarts. Deels ligt dit aan onbekendheid met het systeem, het feit dat de zorg niet altijd goed toegesneden is op de behoefte van de vluchteling, en beperkte gezondheidsvaardigheden van de vluchteling (Haker et al., 2016).

Syrische vluchtelingen kunnen net als andere vluchtelingen te maken hebben met:

- Chronische en vaak onbegrepen pijnklachten (SOLK). Dit kan komen doordat angst en extreme waakzaamheid leiden tot uitputting of doordat spanning en piekeren gewrichtspijn, hoofdpijn of buikpijn veroorzaken.
- Psychische klachten en psychiatrische stoornissen: angst-, depressie-, of posttraumatische stressstoornis (PTSS).
- Problematiek rond seksualiteit en voortplanting.
- Tekort aan voedingsstoffen zoals vitamine D, ijzer en calcium.
- Scabiës (schurft), klierluizen of resistente micro-organismen door het reizen en bivakkeren onder slechte omstandigheden.

Feiten en cijfers

Het aantal mensen dat Syrië is ontvlucht is sinds 2011 al meer dan 11 miljoen. Zo'n 90 procent van de Syrische vluchtelingen wordt opgevangen in de regio. In 2016 hebben 334.830 mensen uit Syrië asiel aangevraagd in Europa. (VluchtelingenWerk Nederland, 2017)

In 2016 hebben 10.604 Syriërs een asielaanvraag ingediend in Nederland. In 2015 waren er 27.710 aanvragen. In de eerste vier maanden van 2017 waren er 5.356 asielaanvragen van Syriërs (IND, 2017). Een groot aantal dient een aanvraag voor gezinshereniging in. In 2016 kwamen 8.397 Syriërs naar Nederland in het kader van gezinshereniging. In de eerste vier maanden van 2017 kwamen hier 4.759 personen bij (IND, 2017).

Syriërs vormen momenteel de grootste groep vluchtelingen in de bezetting van de centrale opvang. Het gaat om 7.917 personen, 33% van het totaal. Er zijn op dit moment 118 Syrische alleenstaande minderjarigen vreemdelingen (amv), 12% van het totaal (COA, mei 2017).

Syrische vluchtelingen

- Chronische hepatitis B en C. Vluchtelingen vormen hiervoor een hoog risicogroep. Dit vereist actieve opsporing door de huisarts.
- Fysieke gevolgen van ondergaan geweld.
- Post traumatische klachten bij kinderen. Dit komt vooral voor als kinderen veel geweld hebben meegemaakt. Op lange termijn herstelt het grootste deel van de kinderen zonder professionele hulp. (Zie ook de Pharos 'Handreiking Vluchtelingenkinderen op school').
- Psychosociale problematiek. Voor een deel van de kinderen en jongeren is er, door wat zij en hun ouders hebben meegemaakt, sprake van een verhoogd risico op psychosociale problemen.

Tips

- Check of alle gezinsleden een medische screening hebben gehad. Zorg dat er voldoende afstemming is tussen de gemeente en de JGZ over het opstarten van de zorg.
- Wees bewust van beperkte gezondheidsvaardigheden. Veel vluchtelingen zijn de Nederlandse taal onvoldoende machtig. Zij zullen vaak minder goed in staat zijn informatie te vinden over ziekte, gezondheid en gezond leven, kunnen minder goed communiceren met zorgprofessionals en zullen adviezen en doorverwijzingen dus minder goed kunnen opvolgen. Investeer in preventie en effectieve voorlichting.
- Stimuleer participatie en sociale contacten, investeer in bijvoorbeeld maatjesprojecten.
- Ontwikkel een actuele sociale kaart.

Gezondheidsproblemen en zorg

Door de gebrekkige gezondheidszorg in Syrië gedurende de laatste jaren en een overbelaste infrastructuur van gastlanden is de medische hulp aan vluchtelingen beperkt geweest. Houd daarom rekening met de volgende zaken:

- Veel Syrische kinderen missen hun inentingen.
- Chronische aandoeningen zijn aandachtspunt. Diabetes en overgewicht komen relatief veel voor bij Syrische vluchtelingen. Daarnaast waren chronische aandoeningen als astma, diabetes, hypertensie, hart en vaatziekten de laatste jaren moeilijk te behandelen vanwege het gebrek aan, en de hoge prijs van, medicijnen.
- Prenatale zorg is niet beschikbaar geweest.

Bevolkingssamenstelling

De grootste etnische groep in Syrië is Arabisch. Het merendeel van de Arabieren is islamitisch (zij zijn soennieten, sjiieten, alevieten, druzen of ismaëlieten). De grootste etnische minderheidsgroep in Syrië is de Koerdische die in het noordwesten leeft. De meeste Koerden zijn islamitische soennieten. Daarnaast zijn er ook jezidis, zij hangen een Koerdische volksreligie aan met elementen uit verschillende religies. Een klein aantal Koerden is christen of aleviet (Ministerie van Buitenlandse Zaken, 2015). Een andere etnische minderheidsgroep is de Assyriërs, ook wel Syrisch-orthodoxen. Zij zijn christen en spreken Aramees, in deze taal noemen ze zichzelf Suryoye (Ministerie van Buitenlandse Zaken, 2015). Een groot aantal Palestijnse vluchtelingen was gehuisvest in Syrische vluchtelingenkampen. Zij hebben niet de Syrische nationaliteit en komen nu veelal als stateloze vluchteling de asielprocedure in.

Feiten en cijfers

Een gedeelte van deze groep komt direct uit oorlogsgebieden en/of is ooggetuige geweest van bijvoorbeeld verdrinkingen onderweg. Beelden daarvan zijn veelvuldig in de media te zien. Een andere groep heeft een periode variërend van een aantal maanden tot jaren, gewoond in landen rondom Syrië voordat ze Nederland bereikten.

De officiële taal in Syrië is Arabisch. Daarnaast wordt er Koerdisch en Armeens gesproken. Syrisch orthodoxen spreken Aramees en ook Circassische talen uit het Noorden van de Kaukasus worden wijdverbreid begrepen. Hoger opgeleiden beheersen vaak ook Frans en Engels (Ministerie van Buitenlandse Zaken, 2015).

Syrische vluchtelingen

Ook zelforganisaties van vluchtelingen kunnen helpen bij het opzetten van verschillende activiteiten voor de vluchtelingen gericht op ondersteuning en gezondheidsbevordering. Veel vluchtelingen willen meewerken, ze willen als sleutelpersoon uit de eigen gemeenschap bijdragen aan het welzijn en de gezondheid van hun eigen groep door activiteiten gericht op ondersteuning en gezondheidsbevordering.

Syriërs wonen verspreid door het land en zijn (nog) nauwelijks georganiseerd in zelforganisaties, al komt dit nu wel op gang. Een zelforganisatie is het Syrisch Comité. Deze houdt demonstraties, debatten, culturele manifestaties en benefietbijeenkomsten om het conflict in Syrië en de gevolgen ervan onder de aandacht te houden van het brede publiek. Daarnaast organiseren zij o.a. humanitaire steun aan Syrië.

Vanuit de migratiestroom uit de jaren '80 wonen ongeveer 10.000 Syrisch-Orthodoxen in Nederland, waarvan de meeste in Twente en Amsterdam. Twente heeft zes Syrisch-Orthodoxe parochies en Amsterdam telt er twee. Zie voor meer informatie:

<http://moedergodskerk.nl>

Nationaliteit van in Nederland geboren kinderen van Syrische ouders

In het Syrische rechtssysteem wordt de Syrische nationaliteit doorgegeven via de vader van de pasgeborene, zowel binnen als buiten Syrië. Nederlandse gemeenten volgen het nationaliteitsrecht van het land van herkomst. De Syrische nationaliteitswetgeving staat niet toe dat vrouwen buiten Syrië nationaliteit verlenen aan hun eigen kinderen. Het doorgeven van de Syrische nationaliteit kan alleen als op de verblijfsvergunning van de vader de Syrische nationaliteit vermeldt staat. Staat daar 'nationaliteit onbekend' dan krijgt ook het kind die status. Als de ouders niet getrouwd zijn, of getrouwd zijn maar geen trouwakte hebben, dan moet de vader voor de geboorte zijn kind erkennen. Dat kan op het gemeentehuis in de eigen woonplaats. Heeft de vader een Syrische ID-kaart, dan kan hij bij de IND bezwaar maken tegen de vermelding 'nationaliteit onbekend'. Als dat voor de vader wordt aangepast, kan het ook voor het kind aangepast worden.

Syriërs Gezond op Facebook en website Gezond in Nederland

De Facebook pagina Syriërs Gezond (www.facebook.com/syriërsgezond) is een initiatief van GGD regio Utrecht en Pharos. Syriërs in Nederland kunnen op deze pagina hun vragen stellen over de gezondheidszorg en gezond blijven in Nederland. De vragen worden beantwoord door een team van Syrische zorgprofessionals, ondersteund door Nederlandse professionals werkzaam bij GGD regio Utrecht en Pharos. Daarnaast post het team algemene informatie over gezondheid en zorg in Nederland in de vorm van korte filmpjes, infographics, animaties en ander voorlichtingsmateriaal. Bij vragen over individuele medische kwesties zal het team naar een hulpverlener, (zorg-) organisatie of een huisarts verwijzen. Op de website Gezond in Nederland (www.gezondinnederland.info) is informatie over de Nederlandse gezondheidszorg beschikbaar in het Arabisch en Nederlands. De informatie is een bundeling van de vragen die gesteld zijn op de Facebookpagina Syriërs Gezond.

Overzicht van gebruikte bronnen: www.pharos.nl/bronnen

Juni 2017

